

บทที่ ๕

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง “ การประเมินการจัดผังรายการโทรทัศน์ภาคหลังเที่ยงคืน พ.ศ.๒๕๓๗ (มกราคม ๒๕๓๖ - มีนาคม ๒๕๓๗) ” มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะรูปแบบของผังรายการที่เหมาะสมสำหรับรายการโทรทัศน์ในภาคหลังเที่ยงคืน ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น ส่วน ๆ ตามกรอบทฤษฎีทำให้เห็นภาพรวมและการเปลี่ยนแปลงของผังรายการโทรทัศน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างชัดเจนคือ

๑. จากการวิจัยในรูปแบบของ SWOT ทำให้เห็นจุดเด่น จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามที่มีผลต่อรายการโทรทัศน์ในภาคหลังเที่ยงคืน โดยแยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ คือ

๑.๑. จุดเด่น พบว่ารายการโทรทัศน์ในภาคหลังเที่ยงคืน มีจุดเด่นของรายการคือ

๑.๑.๑. รายการส่วนใหญ่จะเป็นรายการที่ถ่ายทอดสด ซึ่งจะมีน้อยมากในช่วงเวลาอื่น

๑.๑.๒. สามารถที่จะนำรายการที่ออกอากาศไปแล้วมาออกอากาศซ้ำ (Rerun) เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการผู้ที่ไม่มีโอกาสชมรายการในช่วงที่ออกอากาศครั้งแรก

๑.๑.๓. ผู้ชมที่ติดตามชมรายการในภาคหลังเที่ยงคืน มีจำนวนหนึ่งที่แน่นอนและมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งได้ออกเป็น ๒ พวกคือ

-กลุ่มที่อยู่กลางคืนอยู่แล้ว คือกลุ่มผู้ชมที่ต้องทำงานในตอนกลางคืนที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งเกิดจากการที่มีสถานเริงรมย์หรือสถานบริการที่ให้บริการตลอด ๒๔ ชั่วโมงเกิดขึ้นอย่างมากมาย เมื่อคนกลุ่มนี้เกิดขึ้นเพิ่มมากขึ้น ความต้องการที่จะบริโภคสื่อในภาคนี้ก็เพิ่มมากขึ้นไปด้วย ถ้าหากว่ารายการโทรทัศน์สามารถตอบสนองความต้องการของคนกลุ่มนี้ได้และทำให้รู้สึกว่าได้เสียเปรียบผู้ที่ทำงานในภาคกลางวันที่ได้ชมรายการในช่วง A Time คนกลุ่มนี้ก็อาจจะกลายเป็นผู้ชมประจำได้

-กลุ่มผู้ชมที่ต้องใช้ตัวรายการปลูกให้ขึ้นมาชมรายการ เป็นกลุ่มผู้ชมที่ต้องอาศัยความน่าสนใจของตัวรายการ เพื่อเรียกร้องความสนใจให้ลุกขึ้นมาหรือยอม

อดหลับอดนอนติดตามชมรายการ ถึงแม้ว่าจะมีการออกอากาศดีอย่างไรก็ตาม ซึ่งรายการประเภทนี้โดยส่วนใหญ่จะเป็นรายการที่ถ่ายทอดสด ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบสำหรับรายการในภาคนี้

๑.๒. จุดอ่อน พบว่ารายการโทรทัศน์ในภาคนี้มีจุดอ่อนหลายประการคือ

- ช่วงเวลาในการออกอากาศตรงกับช่วงเวลาที่คนส่วนใหญ่นอน
- ผู้อุปถัมภ์รายการยังไม่สนใจที่จะลงโฆษณาในรายการ
- งบประมาณในการผลิตรายการน้อย
- บางรายการจำใจต้องซื้อเวลาในช่วงนี้ เนื่องจากการต่อรองของสถานี ทำให้ไม่ตั้งใจที่จะผลิตรายการอย่างเต็มที่

-ผู้ผลิตรายการบางรายไม่กล้าเสี่ยงต่อการขาดทุนถ้าหากผลิตรายการอย่างเต็มตัว

-ผู้ผลิตรายการนำวัตถุดิบที่มีอยู่มาผลิตรายการ ไม่ได้มีการลงทุนผลิตใหม่ จึงทำให้รายการซ้ำ ๆ ซาก ๆ

๑.๓. โอกาส จากการวิจัยพบว่ารายการโทรทัศน์ในภาคนี้ยังมีโอกาสที่จะขยายเวลาในการออกอากาศและน่าจะประสบความสำเร็จได้ด้วยเหตุผลหลายประการคือ

-การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและการเจริญเติบโตของสถานเริงรมย์และสถานบริการ ที่ให้บริการตลอด ๒๔ ชั่วโมงมีเพิ่มมากขึ้น

-รายการจากสถานีโทรทัศน์ สามารถรับชมได้ฟรีโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

-เนื่องจากเป็นช่วงเวลาใหม่ และอัตราค่าเช่าเวลาสถานียังต่ำ จึงเปิดโอกาสให้กับผู้ผลิตหน้าใหม่เข้ามาสร้างสรรค์รายการ

-ผู้ที่ติดตามฟังรายการวิทยุเนื่องจากว่าสามารถติดต่อพูดคุยกับผู้ดำเนินรายการได้ ซึ่งถ้ารายการโทรทัศน์นำรูปแบบนี้มาประยุกต์ใช้กับรายการโทรทัศน์ก็สามารถดึงดูดความสนใจได้

๑.๔. ภัยคุกคาม พบว่าภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อรายการโทรทัศน์ในภาคนี้คือ

-ภัยที่เกิดจากเคเบิลทีวี เพราะมีความเป็นอิสระ มีการแบ่งแยกช่องในการออกอากาศอย่างชัดเจน และมีตัวเลือกให้กับผู้ชมมากกว่า

-ภัยที่เกิดจากวิทยุกระจายเสียง เนื่องจากว่าได้มีการออกอากาศตลอด ๒๔ ชั่วโมงก่อนเป็นเวลานาน มีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้จัดกับผู้ฟัง และการติดตามไม่จำเป็นต้องใช้สมาธิมากในการฟัง ซึ่งสามารถที่จะทำงานควบคู่ไปด้วยได้

-ภัยที่เกิดจากกระเปียบข้อบังคับ ซึ่งยังใช้ระเบียบเดียวกับรายการในภาคอื่น จึงทำให้เสียเปรียบเนื่องจากมีจุดอ่อนในเรื่องของเวลาในการออกอากาศ

สำหรับกลยุทธ์ที่ได้จากการวิจัยในส่วนของ SWOT นั้นพบว่าการจัดผังรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมในภาคหลังเที่ยงคืนควรใช้กลยุทธ์ในรูปแบบ “ กลยุทธ์เชิงรุก ” เนื่องจากว่ามีจุดแข็งที่สามารถสู้กับภัยคุกคามได้คือ

-รายการส่วนใหญ่เป็นรายการที่ถ่ายทอดสด ซึ่งความสดเป็นตัวที่สร้างความน่าสนใจให้ติดตามชมรายการ ซึ่งถึงแม้ว่าเคเบิลทีวีจะมีการถ่ายทอดสดเหมือนกันแต่ผู้ชมจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสมัครเป็นสมาชิก ส่วนรายการโทรทัศน์ให้บริการแก่ผู้ชมฟรีโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสมัครเป็นสมาชิก

-รายการโทรทัศน์ในภาคหลังเที่ยงคืนมีผู้ชมจำนวนหนึ่งที่แน่นอนที่มากพอสมควร และมีแนวโน้มที่จะมากขึ้น ทำให้มีความต้องการที่จะบริโภคสื่อเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถ้ารายการค่อย ๆ สร้างผู้ชมกลุ่มนี้ให้เป็นผู้ชมประจำ ก็มีโอกาที่จะประสบความสำเร็จได้เช่นกัน

-อัตราค่าเช่าสถานียังอยู่ในอัตราที่ต่ำ จึงเป็นช่วงเวลาที่ทำทนายสำหรับผู้ผลิตรายการย่อยและผู้ผลิตหน้าใหม่ที่จะสร้างสรรค์รายการมาออกอากาศในภาคนี้

-รายการโทรทัศน์ในภาคหลังเที่ยงคืนสามารถนำรูปแบบการออกอากาศซ้ำ (Rerun) มาใช้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการละคร ที่กลุ่มผู้ชมกลุ่มนี้ไม่สามารถที่จะได้ชมในช่วงเวลาที่ออกอากาศในช่วงเวลาหลังข่าว ซึ่งรายการละครต่าง ๆ เหล่านี้เคยได้รับความนิยมมาแล้ว ถ้าหากนำมาออกอากาศซ้ำอีกครั้งให้กับผู้ที่ยังไม่เคยได้ชมเลย ก็จะทำให้มีโอกาสได้รับความนิยมเช่นกัน ถึงแม้ว่าจะไม่เท่าการออกอากาศครั้งแรกก็ตาม

๒. การวิจัยในส่วนของหลักในการพิจารณาเลือกรายการเพื่อจัดผังรายการของสถานีโทรทัศน์เชิงธุรกิจ ซึ่งสถานีจะแบ่งการพิจารณาออกเป็น ๒ ส่วนคือ

๒.๑. ส่วนที่เกี่ยวกับสถานีโทรทัศน์ เป็นส่วนที่ฝ่ายรายการจะคำนึงถึงความสอดคล้องของรายการกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานี ซึ่งถ้าหากว่ารายการใดไม่ทำตามเงื่อนไขที่เป็นไปตตามนโยบาย ก็จะไม่พิจารณารายการนั้น

๒.๒. ความมีสิทธิเสรีภาพในการคัดเลือกรายการของฝ่ายจัดรายการ ยังไม่มีความเป็นอิสระอย่างเต็มที่ กล่าวคือยังไม่ให้อำนาจอย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่าจะผ่านการพิจารณาของฝ่าย

รายการแล้ว แต่ถ้าฝ่ายบริหารเห็นว่าไม่สมควรหรือไม่เหมาะสม ก็จะเปลี่ยนแปลงรายการนั้นหรือตัดรายการนั้นออกไป

๒.๓. ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ผลิตรายการ ฝ่ายรายการจะมีการพิจารณาหลายขั้นตอนคือ

-พิจารณาถึงความเกี่ยวข้องกับผู้ผลิตรายการเป็นอันดับแรก เพราะถือว่าถ้าเป็นผู้ผลิตที่มีความคุ้นเคยหรือที่เรียกว่า ผู้ผลิตหน้าเก่า ก็จะไม่เข้มงวดนักเพราะถือว่าเชื่อมือซึ่งกันและกัน แต่ถ้าเป็นผู้ผลิตหน้าใหม่ก็จะเข้มงวดเป็นพิเศษ ซึ่งน่าจะเปิดโอกาสให้กับผู้ผลิตหน้าใหม่เพื่อที่จะได้สร้างสรรค์รายการที่แหวกแนวออกไปได้

-พิจารณาว่าผู้ผลิตรายนั้นมีวัตถุประสงค์ที่สามารถรายการป้อนให้กับสถานีเป็นระยะเวลาค่อนข้างนานหรือไม่ ถ้ามีมากก็จะพิจารณาก่อน ซึ่งบางรายการสามารถผลิตรายการป้อนให้ออกอากาศได้อย่างต่อเนื่องแต่ไม่สามารถที่จะมีวัตถุประสงค์เก็บไว้อย่างมากมาย

-พิจารณาถึงความสอดคล้องกับนโยบายรองของสถานีในขณะนั้นหรือไม่ ถ้าไม่ก็จะไม่รับแต่ถ้าสอดคล้องกับนโยบายรองก็จะพิจารณาก่อน อย่างเช่นนโยบายรองในขณะนั้นต้องการเน้นเรื่องละคร ก็จะพิจารณารายการละครก่อน ส่วนรายการอื่นก็จะเก็บไว้ทีหลัง

๓. การวิจัยถึงกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดผังรายการ ตามแนวความคิดของ Edwin T. Vane และ Lynne S. Gross (1994) จากการพิจารณาในส่วนนี้พบว่า ผังรายการที่เหมาะสมสำหรับรายการในภาคนี้ควรจะใช้กลยุทธ์คือ Hammocking , Counterprogramming และ Stripping

๓.๑. Hammocking คือเป็นการจัดผังรายการที่ติดกัน ๒ รายการ เพื่อให้ผู้ชมติดตามชมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพยนตร์เรื่องยาว ซึ่งการใช้กลยุทธ์แบบนี้ประสบความสำเร็จอย่างมากในปัจจุบัน

๓.๒. Counterprogramming เป็นการจัดรายการที่ไม่เหมือนกับรายการอื่นในช่วงเวลาเดียวกัน โดยใช้กลุ่มผู้ชมที่ถูกละเลยเป็นกลุ่มเป้าหมายในการสร้างกลุ่มผู้ชมกลุ่มใหม่ อย่างเช่นการออกอากาศซ้ำ (Rerun) รายการที่คนกลุ่มนี้ไม่มีโอกาสชมในการออกอากาศปกติ

๓.๓. Stripping เป็นการออกอากาศแบบเดียวกันและในเวลาเดียวกันทุกวัน เพื่อสร้างให้ผู้ชมเกิดความเคยชิน อย่างเช่นรายการเพื่อนคนนอนดีของบริษัทนิธิทัศน์ โปรโมชั่น

๔. การวิจัยในส่วนของปัจจัยที่ทำให้เกิดการติดตามชมรายการ ตามแนวความคิดของ Sydney W. Head (1989) พบว่าการสร้างแรงจูงใจให้ติดตามชมรายการมีหลายปัจจัยด้วยกันคือ

๔.๑.ความเข้ากันได้ อย่างเช่นกลุ่มวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่ต้องการพวกและความทันสมัยและสามารถชักจูงได้ง่าย อย่างเช่นรายการที่ออกอากาศจะเป็นรายการเพลงวัยรุ่นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้ได้รับความสนใจเป็นอย่างดี

๔.๒.ลักษณะการสร้างความเคยชิน โดยการออกอากาศรายการนั้นซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จนผู้ชมเกิดความเคยชิน อย่างเช่นช่วงที่มีศิลปินออกเทปมาใหม่ ก็จะออกอากาศซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนเพลงที่ไม่เพราะก็เพราะได้ เนื่องจากความเคยชินนั่นเอง

๔.๓.การควบคุมการติดตามชมรายการของผู้ชม เพื่อเป็นการเน้นไม่ให้ผู้ชมเปลี่ยนคลื่นไปชมรายการที่สถานีอื่น หรือให้มีการติดตามชมรายการอย่างต่อเนื่องโดยให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในรายการ อย่างเช่นการเล่นเกมสตอบปัญหา เป็นต้น

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้งานวิจัยไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นส่วน ๆ คือ

๑. แหล่งข้อมูลบุคคล เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีข้อจำกัดหลายประการคือ

๑.๑. ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านที่เป็นผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถตอบคำถามของผู้วิจัยได้อย่างเต็มที่ทั้ง ๆ ที่รู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากว่ายังไม่มีอำนาจมากพอที่จะให้คำตอบอย่างละเอียด อีกทั้งกลัวจะเสียภาพพจน์ของหน่วยงานที่ตนเองได้ปฏิบัติงานอยู่ด้วย

๑.๒. ผู้วิจัยไม่สามารถสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลบางท่านได้โดยตรง ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารระดับสูง เนื่องจากว่าไม่สามารถที่จะนัดและสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลได้ในเวลาที่ทำกรวิจัย เพียงแต่ได้ข้อมูลที่ได้ให้สัมภาษณ์ในนิตยสารฉบับต่าง ๆ ซึ่งได้กล่าวถึงส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย จึงทำให้ข้อมูลบางส่วนไม่ละเอียดสมบูรณ์อย่างเต็มที่ ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงได้

๒. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารและสถิติทุบปรกรณ์ ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมในส่วนนี้มีข้อจำกัดหลายประการคือ

๒.๑. ข้อมูลเกี่ยวกับผังรายการโทรทัศน์และรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศยังไม่เพียงพอ เนื่องจากว่าในช่วงเวลาที่ทำการวิจัย ยังเป็นช่วงที่รายการโทรทัศน์ได้เริ่มมีการออกอากาศรายการในภาคหลังเที่ยงคืนได้เพียง ๒ ปีเศษและเพียงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น

๒.๒. เอกสารที่เป็นตัวอย่างผังรายการที่ผู้วิจัยได้นำมาวิจัยในส่วนของเคเบิลทีวี ส่วนมากเป็นของไอบีซีเคเบิลทีวี ซึ่งในส่วนของไทยสกายทีวีมีอยู่น้อยมาก เนื่องจากว่าผู้วิจัยไม่สามารถที่จะขอเอกสารในส่วนนี้โดยตรงจากบริษัททั้งสองได้ จึงเป็นเพียงเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกของไอบีซี ซึ่งไทยสกายทีวีแทบจะไม่มีเลย

๒.๓. เทปบันทึกรายการที่ออกอากาศบางรายการ ผู้วิจัยไม่สามารถขอบันทึกได้ เนื่องจากว่าจะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์และผลประโยชน์ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้วิจัยจะเป็นผู้บันทึกเอง จากรายการออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ส่วนบางรายการที่ได้มีการยกเลิกออกอากาศก่อนการวิจัย ก็ได้จากการที่ผู้วิจัยได้เคยชมรายการต่าง ๆ มาก่อนและยังจำรูปแบบของรายการได้ ซึ่งก็คงจะไม่ละเอียดเท่ากับเทปบันทึกรายการจริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงการวิจัยด้านเดียวเท่านั้น ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีการวิจัยในด้านอื่น ๆ อีกเพื่อให้ข้อมูลสมบูรณ์ และเห็นภาพโดยรวมได้ชัดเจนซึ่งจะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นคือ

๑. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเพื่อหากกลยุทธ์สำหรับการจัดผังรายการโทรทัศน์ภาคหลังเที่ยงคืน ซึ่งได้มีการแพร่ภาพออกอากาศเพียงประมาณ ๒ ปีเศษ เป็นช่วงที่กำลังเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ถ้าหากว่ามีการวิจัยหลังจากนี้อีกสักระยะหนึ่งคงจะเห็นภาพได้อย่างชัดเจนกว่านี้

๒. ควรจะมีการศึกษาถึงกลุ่มผู้ชมที่ติดตามชมรายการโทรทัศน์ภาคหลังเที่ยงคืนที่มีอยู่ให้ชัดเจนมากขึ้นและสำรวจถึงความต้องการ เพื่อที่จะได้สร้างกลุ่มผู้ชมที่ถูกละเอียดนี้ให้เป็นกลุ่มที่มีค่าและเป็นกลุ่มเป้าหมายในการผลิตรายการ ซึ่งจะเป็นโอกาสที่จะสร้างความสำเร็จให้กับผู้ผลิตรายการในอนาคตนี้